

שירות עם תושיח

אבדא בתוּחיד רבי

אבדא בתוּחיד רבי
פי שרקהו ואלגריבי
באחסאנהו ילטף בי

סר קלבי
לא יגבי
הו חסבי
כאפי אלגוד
בארי אלגסוד
הם לה סגוד
רבן ודוד

פי כל מנטקי
לא לכל זאלקי
באלמלך סאבקי

5

עישי כפל ואלשרבי

פי קרבי

אלחק, צאדקי
יגלי מצאיקי:

לפל קרא בחכמה 10
נפש בגוף נקשרה
וביום פרידה שורה

יום קרא
נבחרה
פאורה
תזכה עלות
רום מעלות
הנכללות
משתכללות

אדם והמשלו
תמיד להללו
בת זוג לשיכלו

15

ברצון אלהי אבי

הוא יביא

חושק ונחשקי
נפשי לחלקי:

1. אפתח בייחוד אלהי, סוד לבי, בכל דברי. 2. במזרח ובמערב [בכל הארץ] אינו נעלם [מצוי בכל מקום], בורא הכול. 3. בטובו יחנני, הוא מנת חלקי, במלכותו קודם [הוא לכול]. 4-8. מכלכל הנמצאים, בורא הגופים, הם לו כורעים, אל אוהב, אלהי אמת [חק - אמת, וכינוי הוא לאל בספרות הערבית והערבית-יהודית בימי הביניים]. 9. עליו לחמי ומימי, בקרוב יסיר מצוקותי. 10. לכל וכו' - תהלים קד, כד. יום - ביום הששי לבריאה. המשלו - כמו: המשילו, השליטו, על כל הברואים. 11. נבחרה - הנפש נבחרה להלל את האל. 12. יום פרידה - של הנפש מן הגוף, יום המוות. שורה וכו' - הנפש תשכון בגן עדן כבת זוג לשכלו של האדם. 13-17. תזכה - הנפש. רוֹם - אל רוֹם. הנכללות משתכללות - המושלמות, המפוארות, ומכוון למעלות הגבוהות סמוך לכסא הכבוד. חושק ונחשקי - הנפש החושקת והמעלה הנחשקת. 18. אלהי אבי - הקב"ה. הוא - הקב"ה. לחילקי - בעולם הבא, בגן עדן.

תושיח יחיד מענה

סוד - ג - אל - רי - בא - גוד - אלן - פי - בא
 גוד - ס - לה - הם סוד - ג - אל - רי - בא
 דוד - ו - בן - נ - גוד - ס - לה - הם

יחיד

קי - ד - צא - ק - ח - אל

בי - קר - פי - בי - קר - פי - בי - שר - ואל - פל - כ - שי - ען
 בי - קר - פי - בי - קר - פי - בי - שר - ואל - פל - כ - שי - ען

מענה

קי - י - צא - מ - לי - יג
 קי - י - צא - מ - לי - יג

ב ♩ = 180 יחיד מענה

לו - ש - המ - ו - דם - א - נא - ק - יום - ק - מה - כ - ח - ב - כל - ל
 לו - ל - ה - ל - מיד - ת - נה - ח - נב - נה - ש - נק - גוף - ב - פש - נ
 לו - כ - שי - ל - זוג - בת - נה - או - ב - נה - שו - נה - רי - פ - יום - וב

תושיח יחיד מענה

לוח - ע - מ - רום - לוח - ע - קה - ז - ת

יחיד מענה

קי - ש - נח - ו - שק - חו - לוח - ע - מ - רום - לוח - ע - קה - תן
 לוח - ע - מ - רום - לוח - ע - קה - תן
 לוח - ע - מ - רום - לוח - ע - קה - תן

יחיד

קי - ל - ח - ל - שי - נפ - ביא - הו - א - בי - א - הי - ל - א - צון - בך

אימה בהר המור

אימה בהר המור
ונשיר בשיר מזמור
וצמח ארי גבור
וזמיר וקול התור

5

עלי לך ובשרי
בנגון ליוצרי
מהדר בשערי
בארצי מעוררי

שריה חגור חרבך
והשחת גודד אויבך
וחזקה ואל תנבך

להוגני אדום תגמור
כרמיו באף תזמור

ותשקיף בשחרי
ותשחית לעץ פרי:

שכינה בצל כנפי 10
לינון וחיל תקפו
וישפוך חרון אפו
ועובר ומתעבר

כרובים תסוככי
וצורף תברכי
כפרא הפכפכי
ודתו מכוערי

מהתל עלי דתי
ובוזה לתורתתי
והסיר עטרתתי

15

וימיו בצל עובר
ועמי ביד שומר

ואידו ממהרי
משבח מפוארי:

יחידה בשיר הודי 20
ועמדי ויחדי
וחשקי וכל סודי
ואליו אני נוהר

לאל חי ורנני
ולבך תכונני
במלכי וכונני
בערבי ושחרי

מַחִיָּה לְנִשְׁמָתִי

וְעַיִי וְזַמְרָתִי

וְאֵלֶי תִּשְׁוֶקֶתִי 25

וְטוֹבוּ מְעוֹדְרֵי
בְּאַהֲבָה מְזוֹדְרֵי

וְחֶסְדוֹ אֲנִי זֹכֵר
וְלִבִּי בְּאֵשׁ בּוֹעֵר

1. איזמה – השכינה. בחדר המזרח – אל הר המזרחי שבו נבנה המקדש. בשירי – את כוא הגאולה. 2. ונשיר – באותה שעה. 3. צמח – המשיח. ארי גבור – משיח בן דוד מזרע יהודה המתואר כאריה. בשערי – בשערי ירושלים. 4. זמיר וכו' – מבשר את עת הגאולה. 5-7. שריה – שר צבאו של משיח. תנבך – תהא נבוך, חסר גבורה. 8. להוגני וכו' – תשמיד את צבאות הגויים. הוגני – בכרי, גמלי, וכאן ככינוי. ותשקיף בשחרי – ותראני בעת גאולתי. 9. כרמיו וכו' – השחת את האויב. 10. תסוככי – תגונני. 11. לינון – על המשיח. 12. וישפוך – המשיח. פרא הפכפכי – הערבים [בראשית טז, וזו היא פרא אדם; מגילה דף טו, ב: אחשוורוש מלך הפכפך היה]. 13. ועובר ומתעבר – מתערב בכל דבר ריב ומעורר מהומה (משלי כו, יז). מכוערי – מכווערת. 16. והסיר עטרתו – רומז לגזירת העטרות בתכ"ז (1667), כשנאסר על היהודים, בין יתר הגזירות, לחבוש לראשיהם עטרות מפוארות. 17. ואידו ממהדי – רעתו תבוא במהרה. 18. שומר וכו' – הקב"ה. 19. יחידה – המשורר פונה אל נפשו. 21. מלכי וכונני – הקב"ה. 22. נוהר – רץ כנהר. 27. מזורדי – מפור את שנתי, מתעורר.

שירה בעברית ובערבית

מאת שלם שבזי

סימן אלשב(ז)

שישה בתים: הלא-זוגיים – בעברית, הזוגיים – בערבית. כאן מובאים הבתים העבריים.

מבנה הבית: 4 שורות ארוכות, 3 שורות תושיח, 2 שורות ארוכות (נחרזות עם המדריך).

משקל: ט - ט / - - - ט // - - - ט / - - - ט (התושיח – כמו הדלת).

מקור: אמלל שיר, ע' 155.

תוכן: נצחון המשיח על אויבי ישראל.

נרשם אצל אידלזון 1925, שיר 198, רבינא 1938, שיר 6, צפירה 1978, ע' 46, עדאקי, שרביט 1981, ע' 150, שיר 71, בנוסח צנעא.

בשירה בולטים שני מוטיבים: האחד, לשורות הארוכות, מתחיל בעלייה, והשני, לשורות התושיח, מתחיל בירידה. מליסמות מופיעות בסופי השורות הארוכות ובסיום התושיח.

74. אֵימָה בְּהַר הַמּוֹר - AYUMA BEHAR HAMOR

♩ = 140-160

יחיד

רֵי - שֶׁ - בּוֹ - וְלֵד - לִי - עֵמּוֹר - הַר - הַמּוֹר - מָה - לֵךְ - וְ

רֵי - עֶשְׂ - בְּ - דָר - הַ - מְבוֹר - גִּי - רֵי - אֶ - מַח - אֶ - וְ

מַעֲנֶה

רֵי - אֶ - יוֹ - לְ - גוֹן - גִּי - מוֹר - מִן - שִׁיר - בְּ - וְ

רֵי - רֵי - עוֹ - מְצִי - אֶךְ - בְּ - תוֹר - הַ - קוֹל - וְ - מִיר - זֶ - וְ

תושיח

יחיד

בְּדָ - אוֹיֵב - דוֹד - גִּי - חַת - הַשֵּׁן - וְ - בְּדָ - חֶרֶב - גוֹר - הַ - יְהוָה - בְּ - שֵׁן

מַעֲנֶה

בְּדָ - תֵּן - אֶל - וְ - קַה - חֵן - וְ - בְּדָ - אוֹיֵב - דוֹד - גִּי - חַת - הַשֵּׁן - וְ

יחיד

מַעֲנֶה

רֵי - הַ - שֶׁ - בּוֹ - קִיף - תֵּשֶׁן - וְ - מוֹר - תֵּן - דוֹם - אֶ - גִי - הוֹגֵן - לְ

יחיד

מַעֲנֶה

רֵי - פֶּ - עֵץ - לְ - חֵית - תֵּשֶׁן - וְ - מוֹר - תֵּן - אֶ - מִי - רֵי - בְּ

נרשם אצל אידלזון 1925, שיר 170, רבינא 1938, שיר 2, צפירה 1978, ע' 49, בראון 1981, ע' 26. עובד למקהלה על ידי עדן פרטוש (1952), שירי מקהלה, בהוצאת המרכז לתרבות של ההסתדרות, וכן נכלל ביצירתו של מרדכי סתר "סוויטה תימנית".

גם לשיר זה לחנים שונים, האחד לשורות הארוכות והאחר לתושיח. ארבע שורות התווים הראשונות מביאות את שלוש שורות הפיוט הראשונות. הראשונה מופיעה פעמיים, ומן הסוגר של הפעם השנייה מתחיל מענה הקבוצה. הלחן של שורות התושיח אף הוא וריאנט של הלחן הפותח. כאשר חוזרות השורות הארוכות לאחר התושיח (שתי השורות האחרונות בתווים) מופיע לחן חדש.

75. אִימָה הַמְשִׁי - AYUMA HAMSHI

♩ = 130

יחיד

לֶה - צו - מ - נִי - מו - הֶ - לִי - דָגְ שִׁי - הַמְּ - מָה - י - אֶ

מענה

לֶה - צו - מ - נִי - מו - הֶ - לִי - דָגְ שִׁי - הַמְּ - מָה - י - אֶ

יחיד

לֶה - פו - נ - הֶ - קָה - ס - לְ - קִים - יְ שִׁי - בְּקִי - דָדְ - דו - לְ

מענה

לֶה - פו - נ - הֶ - קָה - ס - לְ - קִים - יְ שִׁי - בְּקִי - דָדְ - דו - לְ

יחיד

לֶה - גו - סֶ - קָה - שֶׁמ - רוֹב - בְּ יִי - תָהּ שִׁי - דָרְ - דו - חֶסֶד - לְ

מענה

לֶה - גו - סֶ - קָה - שֶׁמ - רוֹב - בְּ יִי - תָהּ שִׁי - דָרְ - דו - חֶסֶד - לְ

יחיד

נִים - תְּ-אִי דַת - עֶ נִים - בְּ - חִי - הִנְּ - וְ נִים - בְּ - חִי - הִנְּ - וְ נִים - תְּ-אִי דַת - עֶ

מענה

נִים - תְּ-אִי דַת - עֶ נִים - בְּ - חִי - הִנְּ - וְ נִים - תְּ-אִי דַת - עֶ

יחיד

לֶה - לוֹ - כֶּ לֶה - לוֹ - כֶּ לֶה - בּוֹא - בְּ - מַח - נֶשֶׁ שִׁי - קָדְ שִׁי - קָדְ רַצְּ - אֶ - בְּ

מענה

לֶה - לוֹ - כֶּ לֶה - לוֹ - כֶּ לֶה - בּוֹא - בְּ - מַח - נֶשֶׁ שִׁי - קָדְ שִׁי - קָדְ רַצְּ - אֶ - בְּ

יחיד

לֶה - תו - שֶׁ - הֶ רַצְּ - אֶ רַת - מֶ - צֶ שִׁי - שֶׁרְ שִׁי - שֶׁרְ טוֹב - מָה - וְ

מענה

לֶה - תו - שֶׁ - הֶ רַצְּ - אֶ רַת - מֶ - צֶ שִׁי - שֶׁרְ שִׁי - שֶׁרְ טוֹב - מָה - וְ

♩ = 150

אייהו אלחצן אלמסמא

אייהו אלחצן אלמסמא
אלמאזי אלנאר, באלמא
כאלגריזי וסט גסמא

אסס ואחד לא יזול
באלברד נארן שעול
ריח ומא פוקה תגול

אלתין פיה מלתקיה
מנתצב מן תחת ריה
הי לנארה מחתויה

5

ואן שרב אנסאן מצמא
ואלגסד יזבד ויחמא

ואד נארה באלוצול
פי ערוק מתל אלטלול:

תערודן שלחן וכוס
היא לכל חי תעמוס
למדה מופת ונס
תוד ניה היכל זבול

לי גברת חן תזמן
אשמעה שירים ופזמון
שפנה דודה בארמון
אהבת בחור בעלמה

10

אהבת נפש ושכל
זה יפתה זה ויוכל
מבלי ערמה ונכל

15

משמאל משיג גבול
עם בני רשע בהול:

גוף יסיתיהם במרמה
מבלי דעת וחכמה

1. הוי, המבצר [כינוי לאל] הנקרא בשם אחד אשר לא יחלוף. 2. המחבר את האש כמים בכרד אש לוחטת. 3. כחוס הטבעי בתוך הגוף, אוויר ומים עליו [על החוס שבגוף] סוככים ואינם מכבים אותו. 4-6. שני איברים בו [בגוף] נפגשים, [הלב] עומד תחת הריאה, היא את אשו [חומו של הלב] אופפת. 7. וכאשר ישנה האדם הצמא תתרבה אשו [חומו] בהגעת [המים]. 8. והגוף ירתח ויתחמם [והמים יזרמו] בתוך העורקים כטללים [הזיעה, שבאמצעותה פולט הגוף את חומו]. 9. גברת חן - השכינה. תערודן וכו' - סעודה, ומכוון לגאולה. 10. תעמוס - תישא, ואף כאן כוונתו לגאולה. 11. דודה - הקב"ה. ארמון - המקדש, משכנו של הקב"ה. לימדה וכו' - יראה לה את נסיו בעת הגאולה. 12. בחור בעלמה - הקב"ה וישראל. ניה וכו' - המקדש, ארץ ישראל. 13-15. אהבת וכו' - אהבה רוחנית, הנקיה מתאוות הגוף, שודרת ביניהם והם מבקשים להשפיע זה על זה בלא ערמה ונכלים. 16. גוף וכו' - ולעומת כן הגוף נהג במרמה תוך כדי הסתייעותו ביצר הרע (שמאל), המשיג את גבול הנפש והשכל. 17. מבלי וכו' - מעשה זה עושה האדם בטפשות. בהול - בלא יישוב דעת, בסכלות.

שירה בערבית ובעברית

מאת שלם שבזי

סימן: אלשבזי

שישה בתים: הבתים הלא-זוגיים והשורה האחרונה של השיר – בערבית, הבתים הזוגיים (פרט לסיום) – בעברית. כאן מובאים שני הבתים הראשונים.

מבנה הבית: 3 שורות ארוכות, 3 שורות תושיח, 2 שורות ארוכות.

משקל: - u - / - - u - // - - u - // - - u - / - - u - (התושיח – כמו הדלת).

מקור: אמלל שיר, ע' 151.

תוכן: מאבק הנפש ביצר הרע ונהייתה אחרי התורה ואחרי לומדיה.

שיר לשבעת ימי המשתה.

השיר מושר בלחני השיר המקובל יותר ספרי תמה (69). אין פלא בכך, שכן המשקל הפיוטי של שני השירים כמעט זהה (פרט לעמוד האחרון). הרישום נעשה לפי ההקלטה המופיעה בתקליט **דיואן יהודי תימן** (ראה: דיסקוגרפיה). בתווים נרשמו התחלת הבית הראשון וכל הבית השני. סיום הבית השני – בשורות הארוכות – מביא לחן שהושר עם התושיח, אך בקוורטה גבוהה יותר.

76. אייהו אלחצן אלמסמא - AYAHU ALHISN ALMUSAMA

♩ = 150

יחיד

זול-? לא חד-נא סס-א זול-? לא חד-נא סס-א מא-ס-מ-אל חצן-הו-? א

ב

מענה

♩ = 70

כוס-ן חן-של רוד-ע-ת מן-ז-ת חן-רת-ב-ג-לי
מוס-ע-ת חי-קל-ל-היא מון-פז-ו רים-שי-עה-מ-אש

יחיד

מון-אך-ב מון-אך-ב מן-אך-ב דה-הו נה-ב-ש
נס-ן נס-ן נס-ן פת-מו דה-מ-ל
מה-על-ב מה-על-ב חור-ב בת-ה-א
בול-ז בול-ז כל-הי וה-נ תוד

יחיד תושיח

מענה

כל-יו-ן זה-תה-פ-ז זה-כל-ש-ן פש-נ בת-ה-א
כל-נ-ן מה-ער-לי-ב-מ כל-יו-ן זה-תה-פ-ז זה

יחיד

מה-מך-ב מה-מך-ב מה-מך-ב הם-תי-סי-ז גוף
בול-ג בול-ג בול-ג שיג-מ מאל-ש-מ
מה-חך-ן מה-חך-ן מה-חך-ן עת-ד לי-ב-מ
הול-ב הול-ב הול-ב שע-ך גי-ב-עם

77. אַם נִנְעָלוּ - IM NIN'ALU

♩ = 150-180

לו-ע ננ לא רום-מ תי-דל בים-די נ תי-דל לו-ע ננ אַם
 לו-ע נ חו-רו-ב לם-מ^{מענה} בים-רו-ק על-מס-רו-מ חי אל
 לו-ק-ה וי-מו-ש דו-יו בים-רו-ק או-כס לי-א הם פי
 לו-ל-נכ אה-רי-ב יום-מ בים-ש-ן צוא-ך הם-ש יות-ח

תושיח

שים-שים-ד-ק-ומ-מו-ש דים-מו שים-ע-רו-פן-או-ן גל-גל
 שים-שים-ב-לו-דו-בו-ק זיו-מ שים-ד-ק-ומ-מו-ש דים-מו

♩ = 140-150

לו-ג-גל-ית-עת-ב פים-ע בים-בי-ס-ים-פ-נ-ק שש-וב
 לו-ג-נך-תות-או-ב חד-? בים-ר-ע רים-שי-קול-ב-נו-יע

לחן שני

לו-ע ננ לא רום-מ תי-דל בים-די נ תי-דל לו-ע ננ אַם
 לו-ע נ חו-רו-ב לם-מ בים-רו-ק על-מס-רו-מ חי אל
 לו-ק-ה וי-מו-ש דו-יו בים-רו-ק או-כס לי-א הם פי
 לו-ל-נכ אה-רי-ב יום-מ בים-ש-ן צוא-ך הם-ש יות-ח

תושיח

שים-שים-ד-ק-ומ-מו-ש דים-מו שים-ע-רו-פן-או-ן גל-גל
 שים-ב-לו-דו-בו-ק זיו-מ שים-ד-ק-ומ-מו-ש דים-מו

לו-ג-גל-ית-עת-ב פים-ע בים-בי-ס-ים-פ-נ-ק שש-וב
 לו-ג-נך-תות-או-ב חד-? בים-ר-ע רים-שי-קול-ב-נו-יע

אקווא חקנייה
אש לאהי וטעמיה
על מעשה טוב לעוה
תלוי באישון וערו

ותן לכשטו עוז וכבוד בקהל חסידים ועמוד
תלוי כאיש נושא לאכזה עת יתה אש מיה

אזרת

אם נעלה

דלתי נדיבים דלת
מרום לא נעלה
אוי מדומם עם כרבים מולם ברוחו יעלה
כי הם לי כערו קרובים ויוו שלו וודללו
חיות שהן רעות ושבים מיום בדיחה נכללו
בלבל וחוק רועשים
מורים שמו ופקדים
מזוי כפודו ויבדלו

ובשם מנשים חובבים נעים בעת תלמולו
ועו בקול שייסעפים יחד סורות סגרו

אמיתיה אכל חובי כחאנתו אלה אחי
אגיהי אמלגו ההמאכוו מן גיר חו
אקום וארוחוק תמאגר כי לפי יבוסה קד נחו
ואבדוקה קערת חקלים אקום אוקטו חמללו
עם כורו חכמי יונה
ואעשה גמיע אספא טעו
למורייה חכמה כו

ואם נעלה בתבליס מעלה מלינו שחמנו
ואעלה מוסח בתבליס קאטן כחומי מוסכו

ואם יחדתי כורתי דפי לגופי ישמחה
קודרתי חכמי חכמי כשמו לצוד פכחתי
לחן בברת יעויו אור כשרוים יחנה
ועל יתבדו כרבים גשמי ברכה ש

מליחה שבדיה
ויפרכה עני ורטי
נולה וכרדף ונחיש
עודי לבן חשית פד

מי סבבו עש כלבים מכיל עפרים נקודתו
את וחרי עם זמבים לבי ונמטי הכחלה

מן אמנו השתחוק נכסי חיות לערמים ואשראב
ואי יבדו בית קדמי וחמזו עין לכרחב
חכקה עיו עקלי וחסי ונחה ולחק חכמה
קמח מחב האת למטאמים חיי לוחו לגמרי
עין לבטחים ולמטארים קדו וטערי אמקבלו

מלעד חעבד בארתי
מי קלב מומן טאטקי
יופי בעהרן נחיק
קדי כעטח מי נעלם ותעלים לא יבה אנסח נחלה
מן נהרו ציקו ותקיים גלע לשכין כאמלו

זה הוא מהום שלום ונחה חתן וכלה ישמרו
רנה וקול טעו וחידור לבני שבטים זרדו
מכת ימייה ונמור ליתם שוכות טלחו
וחמחה בין המסובים מה טוב העיסה הלה

צרי תעודה ישר
טלמו ומטרה חבד
לאל ח מה יקדו
תורה נביאים עם כתובים מזה אי זה ישאר

יח כפה תובי מי אחיאתי מן למסגרות גמור
מן קבל מאיחתי אממחתי הדט כמחריה אכסו
מן קד גלמי מי אמיתיה אלה גמחרי
לא בי מא לאין תבליס ענד אמת אנו

ואם לאנפם כלקדו
מן מיץ גוהר כוריה
וכפרתו כמור
כל אמור חכם בתחכים ויה לכל כי
על לא ולחום חמם מן כוס צודי כח

78. אֶסְאֶלְךָ יָא חוֹר אֶלְגָנָנִי - ASALK YA CHUR ALGANANI

♩ = 140

יחיד

נִי - תְּ- דָבַע - עַמְּהָ - לְמַה - לְמַה - לְמַה - נִי - נִי - גַּלְגַּל - אֶל חוֹר יָא אֶלְךָ - אֶסְ

נִי - ? - הֲאֵהוּ מִן - לְרַם - תִּבְּנֶה נִי - מֵאֵי - זֶיִם - דָּא וְדָ - אֶעְנֶה נָא - וְאֵ

יחיד

נִי - תְּ- תִבְּנֶה - אֶפְ

נִי - מֵיִבְּנֶה נָא כּוֹן - תְּעֵאדֵךְ כִּם נִי - כֵּאֲמַר - מֵאֶל דָּא פִי נִי - תְּ- תִבְּנֶה - אֶפְ

יחיד

נָא

נִי - מֵיִבְּנֶה נָא כּוֹן - תְּעֵאדֵךְ כִּם נִי - עֵא - מֵוֹאֶל - קוֹל - אֶל תִּי - מִפִּי יָא

תושיח

נִי - גַּלְגַּל - דָּאֵל יָא תִבְּנֶה - שְׁוֹחַ מִן וְאֵם - דְּ- אֶל טוֹל נָא - אֶתוֹן - מִפִּי

יחיד

נִי - גַּלְגַּל - דָּאֵל יָא תִבְּנֶה - שְׁוֹחַ מִן וְאֵם - דְּ- אֶל טוֹל נָא - אֶתוֹן - מִפִּי

יחיד

נִי - הֲאֵל קֹדֶח - פּוֹי - מַה - שְׁנִי - רָא - בְּ- עִמְּכָל הוּ - תְּ- לִתְּ- תְּ

נִי - זֶיִם - כִּי מֵרְסָא דְּ- בְּ- כָּל נִי - דָּא - בְּ חִין נִדְּ - בִּי - גַּלְגַּל - וְאֵ

אָקף יא צבֿי אלבר

אָקף יא צבֿי אלבר
 נסבֿח למן דבר
 והו אלדאים אלאכבר

ואסמע קריחתֿי
 לגסמי וחייתֿי
 מראדי ונייתֿי

ורוח אלמלאיכה
 באסמה סאלכה
 ואלאפלאך, מדרכה

5

למעשוקהא תסתֿר
 ומן בחרהא אלגוהר

כואכב תואבתי
 עגיב אלמכצתי

לארבע יסודות שם
 נפשות בגוף כסם
 ומודים שהוא עושם
 וסוד זה בזה קשר

למטה מקבלים
 קשורים בגלגלים
 ולשמו מהללים
 באותות ומופתים

10

ובת קול מעוררת
 לגופות מישרת
 ונפש מדפרת

בסוד ערפלי טהר
 וחמה ואור סהר

תבוסיס מנוחתֿי
 תסובב תנועתֿי

15

1. עמוד [פה, אל תתרחק], צבי המדבר [השכינה], והאזן לצחותי [שירת]. 2. נשבח למי שתיכן את גופי ונפשי [הקב"ה]. 3. והוא הקיים לעד, הגדול מכול, חפצי ותכליתי. 4-6. ונפשות המלאכים בשמו מתהלכים [תנועתם היא עבודת האל] והגלגלים [שואפים] להשיג [את בוראם]. 7. לחשוקם [הקב"ה] ששים [הגלגלים, וכן] כוכבי השבת [אף שתנועתם אטית ביותר]. 8. ושפעם מקור אבן החן, שסגולתיה מופלאות [ר"ל, אין בכוח השכל האנושי להשיג את מהותם]. 9. ארבע יסודות - אש, רוח, מים, עפר. שם - הקב"ה. למטה - העולם התחתון, למטה מגלגל הירח. מקבלים - ארבעת היסודות שפע מן העולם העליון. 10. נפשות וכו' - הנפשות, הנמצאות בעולם התחתון, מכוסות, עטופות בגוף, אך הן קשורות בעולם הגלגלים העליון. 11. מודים - הנפשות והגלגלים. הוא - הקב"ה. 12. זה בזה - ארבעת היסודות שמהם מורכב הגוף והגלגלים. 13-15. בת קול - הנפש שהיא הנותנת חיות לגופות. ונפש וכו' - הנפש, שכושר הדיבור שלה הוא עדות להיותה מן העולמות העליונים. 16. ערפלי טהר - הסמוכים אל משכן האל. תבוסיס - תכונן, מלשון בסיס. מנוחתי - קיומו של הגוף נקבע על ידי הנפש הרוחנית. 17. וחמה וכו' - סדרי חייהם של בני האדם נקבעים על ידי תנועת החמה והלבנה.

שירה בערבית ובעברית

מאת שלם שבזי

סימן: אלשבזי

שבעה בתים: הלא-זוגיים - בערבית, הזוגיים - בעברית. כאן מובאים שני הבתים הראשונים.

מבנה הבית: 4 שורות ארוכות (בבית הראשון רק שלוש), 3 שורות תושיח, 2 שורות ארוכות.

משקל: ט - ט / - - - ט // - - - ט / - - - ט - ט / - - - ט - ט (התושיח - כמו הדלת).

מקור: אמלל שיר, ע' 181.

תוכן: שבח לאל, תלונה על ריחוקו מישראל וציפייה לגאולה.

לחני השיר שלפנינו מקובלים יותר עם השיר לבבי יחשקה עפרה (85), אך כאן הם מופיעים בווריאנטים שונים תוך כדי אלתור. כאן נרשמו שני מוטיבים - במשקל משולש - עם מלות הבית הראשון. בבית השני באים אותם מוטיבים במשקל זוגי.

79. אַקִּיף יָא צַבִּי אֶלְבַּר - AKIF YA ZABI ELBAR

♩ = 190-200

יחיד

תִּי - חֵ - רֵי - קֵן - מַעַ - אֶסְ - וֹן - בְּרֵ - אֶלְ - בְּרֵ - אֶלְ - יָא - קִיף - אַ

תושיח

כֵּה - כֵּה - לֵ - סָא - מַה - אֶסְ - בֵּ כֵה - יָא - לֵ - מֵ - אֶלְ - חֵ - רוֹ - וֹן

♩ = 140-150

מענה

לִים - בֵּ - קֵ - מֵ - קָה - מֵ - לֵ - שֵם - דוֹת - סוֹ - בַעַ - אֶרְ - לֵ

יחיד

לִים - גֵּ - גֵּ - גֵּ - רִים - שוֹ - קֵן - סָם - כֵּן - גוֹף - בֵּן - שוֹת - פֵּ - וֹן
לִים - לֵ - הֵ - מֵ - מוֹ - לֵשֶׁן - שֵם - עוֹ - הוּא - שֵׁן - דִים - מוֹ - וֹן
תִים - פֵּ - מוֹ - וֹן - תוֹת - אוֹ - בֵּן - שֵׁר - קֵן - זֵה - בֵּן - זֵה - סוֹד - וֹן

יחיד תושיח

רֵת - שֵׁן - מֵ - פוֹת - גוֹ - לֵ - רֵת - רֵת - עוֹ - מֵ - קוֹל - בַת - וֹן
רֵת - בֵּן - מֵ - קֵשֶׁן - וֹן - רֵת - שֵׁן - מֵ - פוֹת - גוֹ - לֵ

יחיד

תִי - חֵ - נוֹ - מֵ - סָם - בוֹ - תֵּן - הֵרֵט - לֵי - פֵּ - עֶרְ - סוֹד - בֵּן

יחיד

תִי - עֵ - נוֹ - תֵּן - בֵּב - סוֹ - תֵּן - הֵרֵט - אורֵ - וֹן - מַה - חֵ - וֹן

אשאל אלהי

אֲשַׁאל אֱלֹהֵי יְגָאֵלָה שְׁבוּיִים
בְּזִכּוֹת מְכַנֶּה אֵב הַמּוֹן לְגוֹיִם
עַת יִקְרָאוּ בְשֵׁמוֹ יְהוֹ עֲנוּיִים
בְּזִכּוֹת אֲשֶׁר גָּלָה לְנַהֲרִים

5

אַרְבַּע דְּגָלִים
הִלְכוּ גְאוּלִים
חָנוּ בְּאֵלִים

יֶאֱסוֹף זְרוּיִים
יִזְפוּ לְחַיִּים
כִּי הֵם רְצוּיִים
הוֹלִיד נְקִיִּים

אֵל תִּמְסְרָה אוֹתָם בְּיַד בְּזוּיִים
אֶתָּה אֲשֶׁר תִּבְיֵט אֵלַי עֲנוּיִים

יְהִיו קְנוּיִים
שׁוֹמֵר פְּתָאִים:

נְעִלָה לְאַרְצֵנוּ בְּשִׁיר וְזִמְרָה 10
בְּזִכּוֹת אֲשֶׁר נִקְרָא שְׁמָה גְבִירָה
וּבְנָה אֲשֶׁר שָׁמַע בְּקוֹל גְּבוּרָה
וּכְלָל בְּנֵי יַעֲקֹב שְׁהֵם דְּוּיִים

וּבְרוֹן וְהִדְרָה
יִסְכָּה וְשָׂרָה
נְעַקֵּד כְּפָרָה
כָּלֶם דְּחוּיִים

נִבְחָר לְעוֹלָה
קָרְבָן מְעֵלָה
נִפְדָּה בַּחֲמֵלָה

15

נִתְחַלְקוּ בְּנוֹי שְׁנֵי חֲצָיִים
כִּרְךָ לְנִינוּ עַל שְׁנֵי גְדִיִּים

גוֹיִם שְׁנַיִם
תִּבְשִׁיל עֲשׂוּיִים:

1. שבוים - ישראל שבגלות. זרויים - מפוזרים בעמים. 2. אב המון לגוים - אברהם (בראשית י"ד). 3. בשמו - של הקב"ה. ענויים - יענה להם. 4. גלה לנהרים - יעקב שברח לארם נהריים מפני עשו אחיו. נקיים - שבטי ישראל. 5. דגלים - מחנות. 6. גאולים - ישראל, שנאלו ממצרים. 7. חנו באלים - שמות טו, כו. 8. בזויים - הגויים. 9. עניים - ישראל. 10. גבירה - שרה (בראשית טז). יסכה - היא שרה (שם י"א, כט). 11. ובנה - יצחק. שמע וכו' - הסכים להישחט. גבורה - הקב"ה. 12. דוויים - בגלותם. דחויים - מארץ לארץ. 13. 14. נבחר לעולה - יצחק, לעומת ישמעאל. 15. נפדה בחמלה - הקב"ה ציווה ברחמיו להחליפו באיל. 16. בניו - יעקב לעשו. 17. בניו - יעקב לעשו. 18. לנינו - את יעקב. על שני וכו' - בראשית כז.

בארק בריק אלחמא

בֵּאֲרֵךְ בְּרִיק אֶלְחֵמָא
 יִסְקִי זְהוּרָה בְּמָא
 אֲנַצֵּב קִלְבִּי דְּמָא
 סִבְחָאן רַבֵּי אֶלְסֵמָא
 מִן פּוֹק, מִנְצֵר גְּסִים
 אֶלְוֹרְד, וְאֶלְנֶאֲרָדִים
 חִין שְׁפִתְהוּ יָא נְדִים
 דִּי מַלְכְּהוּ מִן קְדִים

סִבְחָאן מִן זֵינָה
 מִן אֶלְשֹׁרֵר אֲמֵנָה
 וְאֶבְלָא בְּהִי פֶּאֲתָנָה

5

מָא אַחְסֵנָה חִין, מָא
 חֶאֱלֵךְ טוּיֵל אֶסְחָמָא
 יִנְשֵׁר לְגַעְדָן תְּמִים
 מִן כְּרֵם, וְאֲדִי עֵצִים:

נְאֲדִי אֶלְמִנְאֲדִי יְקוּל
 אַחְדֵר תְּהֵם אֶלְדְּכוּל
 מָא דָּאֵם, מָא לֵךְ קְבוּל
 אֶקְרָא וְאֶתְעֵלְמָא
 מָא לֵךְ תְּלַף נֶאֱצֵרְךָ
 אֵן אֶלְבּוֹאֲבָה דְּרֵךְ
 אֶקְעֵד עֲלִי מִנְבְּרֵךְ
 מָא דָּאֵם, קִלְבֵךְ סְלִים

10

אַרְגַּע אֶלִּי אֵלְלָה קְרִיב
 מִן קִבְלֵךְ תְּבַקָּא מְרִיב
 מִן עֶאֱמֵלָה מָא יִכִּיב

15

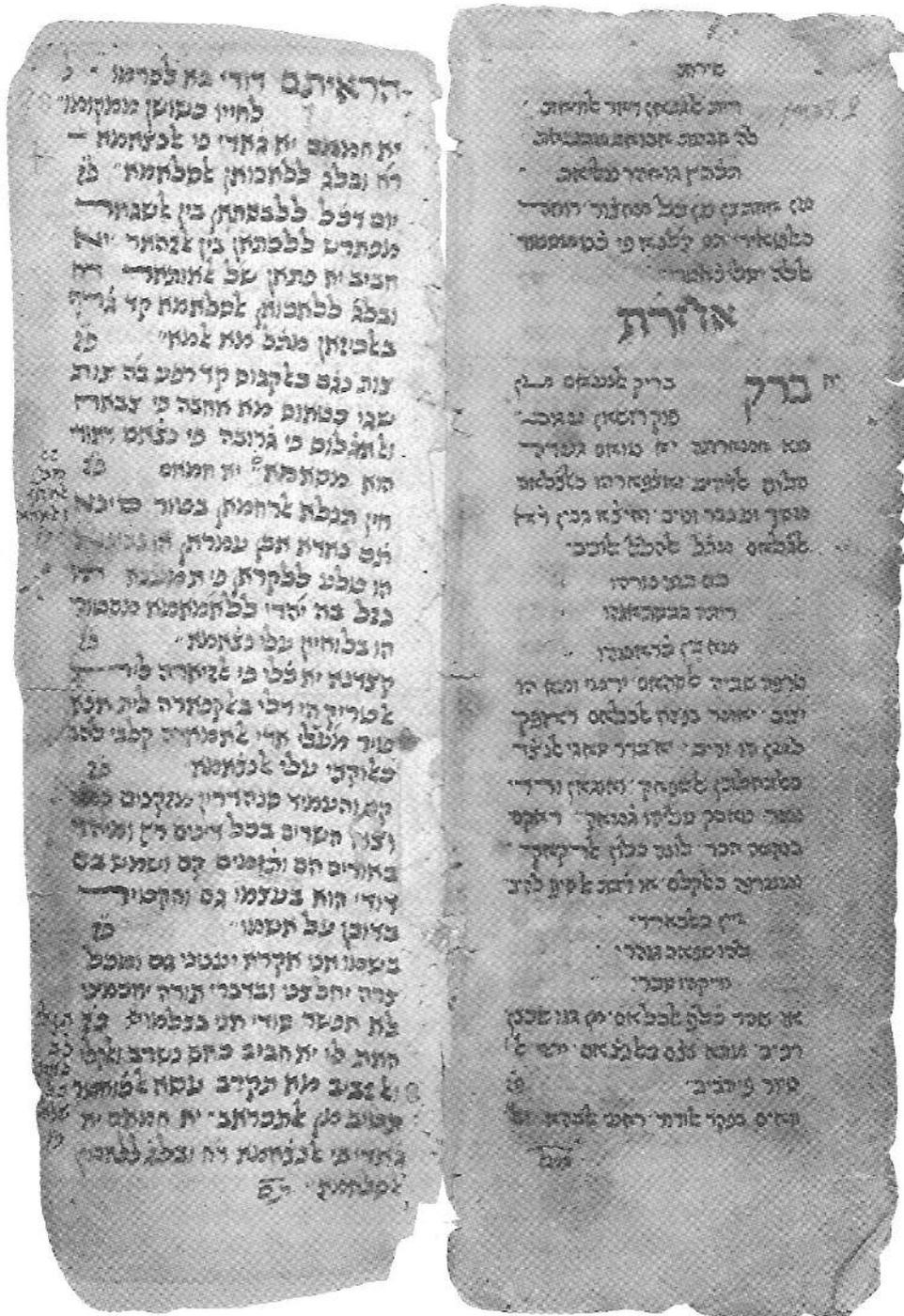
מִן קִלְבְּהוּ הַאִימָא
 יִבְקָא לְהוּ לַאֲגֵמָא
 יִדְרֵס כְּתָאב אֶלְכְּלִים
 מִכְּפוֹת, מִתְּלֵ אֶלְלֵזִים:

1. הבריק ברק השמידה [השכל הרוחני שבאדם] מעל מראה גוף נהדר [האדם שאינו נמשך אחרי התענוגות החומריות]. 2. ישקה את פרחיו [של הגוף] במי הוורדים והנרדים. 3. שתת לבי דם [מרוכב התרגשות], עת ראיתיהו, רעי. 4. ישתבח אלהי השמים, אשר מלכותו מקדם. 5-7. ישתבח מי שייפהו [את השכל], כפי הרעות הגן עליו, וייסד בהן [ברעות] את אויביו [היצר הרע המפתה את הגוף]. 8. מה יפה תארו עת יגלה תלתליו הנאים. 9. שחורים מאוד וארוכים, שחורים יותר מ[ענבי] כרמי נחל עצים [נודע בתימן בענביו המשובחים, עאצמי]. 10. קרא הקורא [אל האדם] לאמר: מה לך כי תטה עיניך [אל מה שלא הורשית לראותו, אל מה שמעבר להשגת האדם]? 11. הישמר [מלהיות] מוטרד בכניסה [אל אותם עולמות], שכן הכניסה [אליהם כרוכה] באחריות [לגורלך]. 12. כל זמן שאינך מתקבל [שם] שב עלי מקומך הנעלה. 13. למד והבן [בתורה] כל זמן שלבך בריא. 14-16. שוב אל האל במהרה, קודם שתהיה מפוחד וחושש [לגורלך מחמת החטא], כל המחזיק בו [בקב"ה] לא יבוש. 17. מי שלבו נבוך [טרוד מפיתויי היצר הרע] ידרוש בתורת משה. 18. [התורה] תרסן אותו [את הלב], יהא כפות כאסיר.

שירה בערבית
 מאת יוסף בן ישראל
 סימן: בן ישראל
 שמונה בתים. כאן מובאים השניים הראשונים.
 מבנה הבית: 4 שורות ארוכות, 3 שורות תושיח, 2 שורות ארוכות.
 משקל: - u - / - u - u -
 מקור: אמלל שיר, ע' 189.
 תוכן: תוכחה לנפש.

נרשם אצל אידלזון 1925, שיר 177.

שיר מקובל מאוד לליווי מחול, ולו שני לחנים – לחן אחד לשורות הארוכות (שלוש שורות התווים הראשונות, עם המליסמה המקדימה ביניהן, ולחן אחר לתושיח (שורות ארבע וחמש). השורה האחרונה מביאה את תחילת הבית השני באותו לחן, אך במשקל זוגי. גם באמצע הריקוד נהוג להחליף את המשקל הזוגי במשקל משולש וחוזר חלילה. כאשר מופיע מוטיב אחד פעמיים או יותר ניכרים בו, כמעט תמיד, שינויים הנובעים מן האלתור.

81. בארץ בְּרִיךְ אֱלֹהֵי מֵאָה - BARIK BURAİK ALCHAMA

♩ = 60

יחיד תוף

סִים - גַּ' צַר - מִן פֹּקֵס מִן מֵא - הַ אֵל רִיבֵג רִיבֵג בַּא

יחיד

קִי - יָס אַ

מענה תוף

דִים - רַגְנָה וְאֵל דְּוֶרְאֵל מֵא - הַ רַה - הוּי קִי - סֵי

תושיח מענה

נַה - מֵא רֹרֶשׁ - אֵל מִן נַה - זֵי מִן וְחֵא - סֵב

יחיד מענה

נַה - תֵּי - פֵּא הֵי - גַּ לֵא - וְאֵב נַה - מֵא רֹרֶשׁ - אֵל מִן

♩ = 90

יחיד מענה

נַד - צַ - נַא לֵף - תֵּ לַד מֵא קוֹל - זֵי דֵי - נַא מֵ דֵי - נַא

בריק אלימן ישעל

בריק אלימן ישעל
אתאר אלגמאם ואלטל
וסעד אלסעוד אקבל
ובאלעאלם אלאספל

5 אילת אהבים ראש
לבושה לבגדי יש
ותנחיל שבטים יש
ונפש והשכל

בפרדס חמד גנים
נטיעות ומעדנים
10 וורד ושושנים

ותשיג לסוד אשל
בחי אהבה תעל

שאלה אני שואל
15 ביום יעלה גואל
מלוה לישראל
דגלי האיך תדגל

ומשה בשיר ירון
ולו יתנו יתרון
20 בלוחות והארון

והוא ראש אשר קבל
ואב סנדרני נסגל
והללויה

בנצף אליאל מניד
ובעדה מטר גזיר
סעדאתהו כתיר
אלאעדאס תסתדיר

מסבים באהלי
ורקמה ומכללי
לעיל מסגלגלי
שרויים בצל גביר

ונביא לאל בחיר
והיאך יהא אחיר

האת אלקלם

וְאֶחָצֵר לְחִבְרֵי וְאֶלְדֹּוֹאֹת
מֵא בֵּין אֶלְאֲחִבְאֲךָ אֶלְדֹּוֹאֹת
מִנְטָק לְסֵאנִי וְאֶלְשִׁפְאֹת
מִתְנַאֲסָקָה אֲרַבַּע גְּהֵאֹת

5 שְׁבָה אֶלְבְּרוּק אֶלְסֵאֲבָקָה
מִן גִּיר לְסֵאן נֶאֱטָקָה
וְאֶלְנֶאֶר פִּיהָא לְאֶעָקָה

תִּכְתֵּץ פִּי עַן אֶלְחֵיֹאֹת
וְשִׁי כֹוֹאֲכַב חֵאִירֵאֹת

אֶלְחֵאֵן קִדְסֵיִיָּה מִלְדֵּאֹת
וְאֶפְלֵאֲךָ לְהָא רִנָּה וְדוֹרֵאֹת

10 לְבֶשׁ כְּלִיל נְבִיא מְזֻמֵּן
הַעֲלֵה שְׁלִי לְנוּ וְגַם מִן
יְצִיץ עָלַי גּוֹלִים בְּתִימֵן
נְשַׁמַּח בְּרַב שְׁלוֹה וְנַחַת

מִשֶּׁה אֲשֶׁר הוּא נֶאֱמָן
יִתְבַּרַךְ אֵל חַי רַחֲמָן
וְיִסְעָדֵם וְיִקְוִמָּן
לְעֶסֶק בְּדַת תּוֹרַת אֱמֶת

15 נְשִׁיג לְרַעֲיָה נִבְחָרָה
מִלְאֲךָ וְגִלְגַּל קוֹשֶׁרָה
וְיִסוּד בְּשַׁפְעוֹ יִנְהַרָה

כָּל בְּעָלֵי חֲכָמָה וְדַעַת
וּבְחִיק יִדִּידָה נַעֲלַבֶּת

תְּצִיץ תְּפָרְנִס בֵּין וּבֵת
מִכָּל בְּנוֹת נְדִיב יִפֹּת

וְהִלְלוּיָהּ

1. הבא הקולמוס, אתה טהור היחס, והגש הדיו והקסת. 2. יגע לבי בחבור בתי השיר, בקרב תלמידי חכמים, מורי הלכה. 3. השבח לבוא הנמצאים, בורא ניב שפתיים. 4. שבחיו יגידו תמיד מלאכים, הנוסקים לארבע רוחות. 5. כברקים הרצים בזה אחר זה. 6. בלי נשמע קולם. 7. והאש בהם לזהטת. 8. מנגינות קדושות משעשעות, שהן מקור חיים. 9. וכוכבים סובבים ברינה, ויש כוכבים נבוכים. 10. לבש כליל – שאלהים הכתירו בכתר. 11. נשיג לרעיה נבחרה – נגיע למצב של גלוי השכינה. 12. מלאך וגלגל קושרה – המקשרת בין חלקי הבריאה. 13. ויסוד בשפעו ינהרה – ההתגלות האלהית באמצעות ספירת יסוד מאירה ונותנת שפע. 14. תצייץ תפרנס – מוסב על הרעיה, השכינה, שהיא מתגלה על כל בעלי חכמה ודעת. 15. ובחיק ידידה וכו' – שהשכינה שורה בקרב כנסת ישראל, שהיא במצב עלוב, אך יפה משאר האומות.

יא טאיר אלבאן

זְכַרְתִּי אֶלְעָאִלִּים אֶלְלָבִיב
פִּי חֵית אֶלְאֲרוּאֵחַ תְּסַתְּטִיב
תַּהַמֵּל בְּטַרְפֵּי כְּמֵא אֶלְסְכִיב
וּתְסַכֵּן אֶלְלַחֵד וְאֶלְכְּתִיב

וְדַתְתַּת פִּי קֶלְבִּי אֶשְׁגֵּאן
וְאֶדְרֶךְ לְפֶרְדֹּס אֶלְאֶגְצֵאן
וְאֶלְדַּמַּע פִּי אֶלְכֶד שֵׁנֵאן
חֵין תְּפָרַק אֶלְרוּחַ תְּהַתֵּאן
וְאֶלְנֶפֶס תְּסֵלֵא
פִּי מוֹטֵן אֶעֱלֵא
תְּצַחֵב לְעֶקְלֵא

יֵא טֵאִיר אֶלְבֵּאן
דִּי פֵאן עֶדְנֵאן
וְאֶמְסִית תְּעֵבֵאן
יֵא פֶקֶד אֶלְאֶבְדֵּאן

5

מִן גְּשִׁית אֶלְנוֹר וְאֶלְלֵהִיב
וְגִירָהוּ חַיִּל לֹא יֵצִיב:

לֹא תְדַרְכֵהּ לְמַח אֶלְאֶעִיֵּאן
דִּי אֶדְרֶךְ אֶלְסֹר בְּבֵרֵהֵאן

פֶּעֱאֵל רוּחֵאן
מוֹסִי אֶבֶן עֶמְרֵאן

לְקַרְאֵת יְדִידֵי וּמַהֲרָה
שֵׁם מְלֵאכֵי חַן וְטַהֲרָה
סוֹדוֹ לְלִבִּי יַעֲזֹרָה
עֲנֵנוּ בְּלִי תַחֲרוּת וְרִיב

גִּנַּת אֶגּוֹז קוּים פֶּתַח נֹא
עַם בְּעֵלֵי סוֹד וְאֶמְנָה
שׁוֹנֵה הֶלְכוֹת וּמִשְׁנָה
תּוֹכֵף טְבַעֵי וְאוֹפֵן

שֶׁר הַמְּמַנָּה 10
יִמְצֵא לְעֶדְנָה
חֶבֶר וְתֵנֵא
יִשְׁאֵל וְיַעַן

בְּקִי בְּעֵנִין

דְּרִשָּׁה וּבְנִין

נוֹבַע פְּמַעִין

כְּפָה עֲנִיִּים וְנֵתָן

אֶסְפֵּךְ לְדָלִים וְסַפֵּן

לְחַמּוֹ לְמַסְפֵּן צַעִיר וְסִיב
מִשְׁפִּים בְּכָל יוֹם וּמַעֲרִיב:

פְּרִנֵּס וְחֲנֵן
יוֹם צֵד וְכוֹפֵן

15

1. הוי הציפור [השוכנת בין ענפי עץ] הבאן [מין עץ שעליו ארוכים ופרחיו לבנים. ציפור הבאן – משל למחשבתו של המשורר], הנחלת בלבי יגונות, הזכרתני את המלומד הנבון. 2. אשר זכה [להיכנס] לגן עדן והשיג את פֶּרְדֵּס הנטעים במקום שבו הנפשות תתענגנה. 3. ואני נותרתי יגע והדמיע על לחיי זורם, נוטף מעיני כמי הנגר. 4. הוי על חסרון הגופים, עת תיפּרֵד הנפש [מהם] יושפלו [בבואם לקבורה] וישכנו בקבר ובתל. 5-7. והנפש תשיש במדוד עליון [בגן עדן], תתחבר לשכל. 8. פועל רוחני, לא ישיגהו מבט העיניים, מפני מעטה האור והשלהבת. 9. משה בן עמרם [הוא] אשר השיג את הסוד במופת וזולתו [אדם] חי לא ישיג. 10. שר הממונה – השכל הפועל הממונה על שערי גן עדן. גַּת אֶגּוֹז – גן עדן. יְדִידֵי – הנפטר, יְדִיד המשורר. 11. אֶמְנָה – אמונה, חכמת התורה. שֵׁם – בגן עדן. 12. חבר – תלמיד חכם. 13. יִשְׁאֵל וְיַעַן – נושא ונותן בתורה. תּוֹכֵף וְכו' – חבר לחכמת הטבע והגלגלים, חכמת התכונה. 15. וּבְנִין – אב, מן המידות שהתורה נדרשת בהן. 17. סִיב – זקן. 18. כּוֹפֵן – רעב. סַפֵּן – אירח והשכין בביתו. מִשְׁפִּים...ומעריב – לבית המדרש ולבית הכנסת.

שירות

מחבורי והנה לרבי שאפרי
יהי אגנאן דאר אחיאה
לה סבעה אבואב מבנאה
הכהן גואהר עאליות
מן אחנאן ען כל מחצור דוחה
הצא כאטחירי"הם קולנה פי
לט מסטור. לנה יסלי כאטורי"

אחרת

שזיית טאיר אבהן אהרה פי
קלבי אשגאן
דכרתני אטאס אלביב"ערה
סר ברהאן כאמל בוסטה
ונרמאן יספי אקלוב סידנא
אחביב"יה רב סבחהן אחמא
לכירה אכוחאן כל מה סאג
נהו יגיב"בסרהן אאמנאן
אורד והגעהן אאגנאן"יה ור
מחבוב לנה הטיב
ארבע מרבעי
ואחסס יתבע
ואפעל מבדיע

אחל

שירות

אחל אפבהן בהן ורבן ובהן
זאן יהו אהסס אהעצס פיה
צחיב"פיה כל אואן טקלן
אהי בעלוחאן"מן כהן זאכי
גיבנא" כו

סוד זה בחכמה פהר ובינה
שלימה עזרה ליה ורוממה
כמה וכמה עשר ספירות
כלימה מן להוסיס בעלמא
הורה הנמימה הדרוש והלחן
נעימה"האיר באורה
והלמה הלבט נשמה מנין
שכינה ורמה העלה
במעלות ונעלמה"הואיה
סוד זה מכופה
לער מנוסה
או מן הדסה

כי אפ וחמה לא יוכלו עור
לשמה"לולי אהי ופועלי"ה
יהיד מרומא שומר ומעיל
רחימה צורי ואי גואי"כו

אמה

בתווים נרשמה השורה הפותחת וכל הבית השני. הלחנים הם אלה המקובלים עם השיר לבבי יחשקה עפרה (85). כל פסוקי השורות הארוכות הם וריאנטים של מוטיב אחד. התושיח מביא מוטיב אחר.

86. מַסָּאן בְּאֶלְרָצָא - MASAN BIRADA

♩ = 140-150

אִים - ד' יר - כ' ואל - נה - פ' עא - ואל - צא - ר' באל - אן - ס - מ

רה - ד' ק - גל - קם - לק - ק' די - לא - ע - ת' לה - א'ל - ת - א'ל - ס

רה - מ' מ' - נ' - פ' - א'ל - קם - ל' - מת' - לי - ע' לה - א'ל - זיד - ?

רה - צ - מ' - ואל - נה - א'ד - א'ל - שר - הי - לא - א' - קם - פי - זכ - ו

לם - צא - ו' - גז - בא - קם - כל' - קם - לי - ע' - פ' - א' - לא - ו

תושיח

רה - זו - פ' - ש' - ב'צ - ק - ? - נ' - נו - ו' - דוש - ק' - מו - ש'

רה - ה - מ' - נו - יי - ח - ב' - נה - זו - פ' - ש' - ב'צ - ק - ?

קם - ג' - ? - תם - מו - ע' - ו' - מו - ע' - ב'י - ? - או - פיל - יש - ו

דום - א' - ב' - ו' - אל - מע' - יש - ב' - בת - ב' - ע' - ק' - כות - מ'ל - זיל - ?

87. סְעֵי יוֹנָה - SEI YONA

♩ = 190

יחיד

נִי - גַּ - נַ - נֹר - כַּ - בַּ - נִי - עֵי - שְׁמֵ - וְ - נָה - יוֹ - עֵי - סַ
 נִי - נַ - בּוֹ - הֵת - שִׁיר - בַּ - מַעֲנָה - נִי - רַ - רִי - מַ - חֵי - פַּצַּ - ו
 נִי - טַ - שׁוֹ - רַךְ - דַּ - לַ - מַעֲנָה - נִי - תַפֵּ - אַל - וְ - רִי - הֵ - מַ - וְ

♩ = 180

תושיח

יחיד מענה

עָה - בַּ - נֶשֶׁ - וְ - דוֹן - עַ - נֶת - וְ - עָה - סַ - נַ - וְ - דָה - צִי - חֵי - קַ
 עָה - דַּ - נוֹת - יְ - מַעַן - תָה - נֶשֶׁ - וְ - עָה - בַּ - נֶשֶׁ - וְ - דוֹן - עַ - נֶת - וְ

יחיד מענה

נִי - תַ - תַ - תַ - מַר - זַ - וְ - בַל - גַּ - לִי - עַ - רָה - שִׁי - נַ - וְ

שירות עם תושיח • 267

פזע קמרי אלבאן

פזע קמרי אלבאן
נצרתה יא אכואן
ולאבס קפטאן
לקלבי חנן

סמיתה מימא
ושינן מרמא
ויאן עלמא

5

גיד בעותה וסט בסתאן
נאשר לאגנאחה באלאגצאן
צרצר קבא מן גוד סבחאן
חין שפתהו ינגס באלאלחאן

יום אלקיאמה חד, אתקאן
יא מאלך אלנאס, ואלגאן:

וחאן נשראן
תקול יא רחמאן

לאל שהוא שוכן מדומים
ואדרשה לילות וימים
אלך אלי יקרת כרמים
ואדרכה דרך בתמים

ועוד אשירה 10
וגם אעירה
בראש אשמורה
ועוד אשמורה

ומי ישקני
אני צמאוני
למול חכמוני

15

כלם מאירים וחכמים
מתוגין אסראר, ברהאן:

למי התורה
שמרם נורא

1. חרד תור [מין יונה, השוכן על עץ] הערבה, זימר בקולו בלב הבוסתן. 2. ראיתו, אחי, פורש כנפיו בין העפאים. 3. ועוטה מעיל, חגור אפוד מטיב משובח. 4. [עשה את] לבי נכסף אליו, עת ראיתיהו מנעים בנגינות. 5-7. קראתיו מי"ם, ושי"ן מוטל, ויו"ד בידיעה. 8. וחי"ת נפוצה [האותיות הללו יוצרות יחד את התיבה "משיח", שהוא נושא של השיר]. יום התחייה בזמן הקבוע [הדברים אמורים בשיטת רס"ג שיום התחייה הוא יום הדין, הוא זמן ביאת המשיח]. 11. אעירה - שחר (תהילים נ"ז, ט). ואפרשה נ"א: אפרוש בלילות גם וימים. 12. יקרת כרמים - ישיבת תלמידי חכמים. כרמים - נ"א: חכמים. 14-16. ישקני - ממעייני התורה. צמאוני - צמא למי התורה. למול חכמוני - בראותי את חכמי התורה. 18. נורא - הקב"ה. מתוגין - עטורים הם ברוי התורה.

קאל אלאדיב

קאל אלאדיב נומי תשרד
ואלדמע יתדאפק בכל כד
כמן מחב מנא תבאעד
יא אללה תעוץ מן תנכד

5

יא גרבתי ען אלבלד
ואלגוף, לאהב מא ברד
מן גור, אהלין אלחסד
מן עאמלד כירן וגד

יא מן תכפל חיותי

גלי מהמת כרבתי

באללטרף, תרעא גרבתי

יא איהו אלפרד אלצמד
מן גור, ציקי ואלנדה:

אגמע לשמלי די תבדר
ואשפי לגסמי קבל יכמד

חסדך אלהים עוררה
כי היא עניה סוערה
חטאי ופשעי כפרה
מעול משנאי יחרד

שור ממעון קדשך מהרה
הצל לנפשי ועזרה
וזכור זכות אבות ותורה
לבי בהלני בפחד

10

אקראך חון וחמול

טובה לעבדך גמול

לא איראה מצד שמאל

אדרוש בתורה בד כבד
אבין בכל סוד מחמד:

אם בא יסיתני במרד
לי תמשכה חוט שלחסד

15

1. אמר המלומד: שנתי נדדה, אוי, על גלותי מארצי. 2. והדמע ניגר בכל לחי, והגוף ילהט לא יצן. 3. כמה אוהבים ממנו רחוק מעוולת אנשי הקנאה! 4. הוי, אלי, אתה תפצה את האומלל, הדורש אותך טוב מצא. 5-7. אתה אשר תערוב לחיי, הסר דאגת צערי, בחן תנחני בגלותי. 8. וקבץ לעדתי אשר נפורה, הוי, היחיד הנצחי. 9. ורפא גופי טרם ידעך מעצמת מצוקתי ואנחת. 11. עניה סוערה - ישעיהו נד, יא. 16. צד שמאל - יצר הרע. 17. במרד - לחטוא. אדרוש וכו' - אעסוק בתורה כדי לבטל כוחו. 18. סוד מחמד - סודות התורה.

קאל אלפתא אלצעדי

קאל אלפתא אלצעדי תפכר
מן עלם קד גאני מנכר
מן דכלתה צנעא תכטר

מן ציק חאלי ואלכדר
כיף קצתה או מא אלכבר
בין אלמנאצר ואלחגאר

יא נאס מא ריתו פריד
אכר נהאר פי יום עיד
קאלו דכל בית אלעביד

5

קד סאקה אלאל ודכר
קד טענה באלסיף אלאבתר

ואלעבד אלכר קד חצר
יא רית אבו יחיא חצר

לאל אני אזעק בפחד
נתחפרו שפחה ועבד
ארים קול קינה וספד

10

אדאג לגוף הנאבד
עלי יבקשו לאבד
שעת קריאת הגבר

נתיעצו לי להרג
ואני פאיל לערג
דמעני עלי לחיי נהג

לא אשמעה קול סוס ופרד
הם נתכנו לתף וזמר

15

ולא מריצת מעבר
ואני בקברי נאסר

אחתם לשירתי לאלי
יקבץ קהלתי וחילי
אקרא לשיר נעים בקולי

עושה גדולות מפעלות
אל תוך ירושלים מקהלות
ישיש לעמו כל גבר

אתה לעדה מהרה
נעלה לארץ נחלה
ואני עוזני כפרה

20

את אהלה שמחי וגילי
לוי יזמר בחלילי

נובח במקדש כל בקר
בין פהני עמו ושר

והללויה

1. אמר העלם, איש צעדה: (אני) אחוז בהרהורים, ממצוקתי ומצערי. 2. מפני בשורה רעה שהגיעתני. 'מה הסיפור, או מה הבשורה? 3. מרגע שנכנס ליצנעא היה תוהה בין הארמונות ואבני הגזית. 4-5. הוי אנשים, הראיתם את (הידיד) האחד והיחיד, בסוף היום ביום חג? 6. אמרו: נכנס לבית העבדים (בית הכלא?). 7. הראשון הובילו והנהיג, והעבד האחר כבר הופיע. 8. אכן, דקרוהו בסיף החד, מי יתן והיה אבו יחיא נוכח. 10. שפחה ועבד - כינוי לאיובי ישראל, שבעיני המשורר הם נקלים. 11. קריאת הגבר - בשחר, עם קריאת התרגול. 12. כאיל לערוג - הומה, מצפה. 14. נהוג - זורם, זולג. 15. מריצת מעבר - כמו מרוצת מעבר, רוצה לומר, בבית הכלא אני מנותק מן החיים, ואינני שומע מרוצת מעברם של סוס ופרד. 16. הם נתכנו וכו' - הם מתכוננים לחגיגות, ואני בבית האסורים הדומה לקבר. 17-24. זה הבית החותם את השיר ואינו נוגע במישרין לתוכן השיר, אך חתימה זו אפיינית ליהודי הנמצא במצוקה בגלות, שבעת צרה הוא מתגעגע ומצפה לשיבת ציון. 17. גדולות מפעלות - מעשי גדולים. 18. מקהלות - בהמון רב. 20. לעדה מהרה - קריאה לאלהים לקבץ מהר את כל הקהלה. 23. אהלה - כנוי לישראל (יחזקאל, כג, ד).

שירה בערבית ובעברית

שישה בתים: 3, 6 - בעברית, השאר - בערבית. כאן מובאים הראשון, השלישי והשישי.

משקל: - u - - / - u - - // - - u - - / - u - - (התושיח - כסוגר).

עריכה ופירוש: שלום סרי.

תוכן: תלאותיו של תושב צעדה, שהובא כנראה למשפט בעיר הבירה צנעא.

בתווים נרשמה השורה הפותחת את השיר, ואחריה - כל הבית השני. דומה שבשיר זה אין הבדל מובהק בין התושיח לשורות הארוכות, וכל הלחנים הם וריאנטים - תוך כדי אלתור - של מוטיב אחד.

90. קאל אלפֶּתָא אלצַעְדִי - KAL ALFATA ALS'ADI

$\text{♩} = 140$

בַּר - כְּ - וְאֵל - לִי - חַא - צִיִּק מִן - כֶּר - פִּי - תֵּי - דִי - צַע - תֵּא - פִּי - אֵל - קֵאל

בַּד - אֵ - נִי - הַ - גּוֹף - לִי - אֵג - אֵד - חַד - פִּי - בִּי - עֵק - אֵן - נִי - אֵ - אֵל - לִי

בַּד - אֵ - לִי - שׁוּ - בִּק - לִי - עֵ - וְ - חַה - שֵׁפ - רוּ - בִּי - חַ - נֵת

בַּר - גִּי - הַ - אֵת - רִי - קֵ - עֵת - שֵׁ - פֵד - סִי - וְ - נַה - קִי - קוֹל - רִי - אֵ

תושיח

רֵג - עֵ - לִי - אֵל - אֵ - קֵ - נִי - וְאֵ - רֵג - הַ - לִי - צוּ - עֵ - וְ - נֵת

הַג - נִי - לֵחַ - לִי - עֵ - עֵי - דֵמִי - רֵג - עֵ - לִי - אֵ - קֵ - נִי - וְאֵ

בַּר - עֵ - מֵ - צֵת - רִי - מֵ - לֵא - וְ - רֵד - פִּי - וְ - סוֹס - קוֹל - עַה - מֵ - אֵשׁ - לֵא

סַר - אֵ - נִי - רִי - קֵב - בִּי - נִי - וְאֵ - מֵר - זֵ - וְ - תֵף - לִי - נוּ - כִּי - נֵת - הַם

שְׂגָאֲנִי בְּאֶרֶק אֶלְקִבְלָהּ

מְעָא אֹל צְבָאח
וְאַפְנֵאֲנִי טְרָאח
מְעָא מִן אֶסְתְּרָאח

שְׂגָאֲנִי בְּאֶרֶק אֶלְקִבְלָהּ
וְנִבְהֵנִי מִן אֶלְגְּפָלָהּ
וְנִלְנָא אֶלְעֹז וְאֶלְחַפְלָהּ

תְּגִלַּת אֱלֹהִים עֵנִי
בְּאַפְכָּאֲרִי וְסֹךְ צְנִי
וְחֵיָא מִן יְנַאדְמֵנִי

5

בְּעֵלְמָהּ כְּאַלְמִזְאָח

נִצְאָמִי תְּסַתְרִיח
וְכֵן בְּאַרְעֵי שְׁחִיח
לְמֵן רְאִיָּה צְחִיח

לְטִיף אֶלְעֶקֶל אֶתְאַמֵּל
וְנַאדְמֵנִי וְלֹא תַעְגֵּל
וְאַלְאַפְנֵאֲנִי עֵנְדְנָא קֹד חַל

10

יְסַאֲלֵנִי מִן אֶלְעֶלְמָא
וְנִנְסָא צִיק כֹּל הַמָּא
נְלִטְף קוֹת אֶלְגְּסָמָא

בְּנַעְמָה וְאַנְשֵׁרָאח

עֵלֵא כֹל אֶלְאַמִּם
בְּאַסְרָאֲךָ אֶלְחַכִּם
בְּמָא מוֹסָא רְסִם

בְּנֵי יַעֲקֹב מְכַתְּאֲרִין
וּבְאַלְתֵּי תוֹרָאֲתָא מְקַתְּאֲרִין
וְהֵם לֹאֲלַעֲלִים מְעַתְּאֲרִין

15

לְהֵם אֶלְמַאֲיִדָּה אֲנִיל
וּפְרַעֲוִן בְּאַלְבַּחַר אֶהְמֵל
כְּפֹר בְּאַלֵּהּ וּבְאַלְמַרְסֵל

20

גְּמִיעַ גְּנֵדָה אֶבְאָח

וְהַלְלוּיָהּ

1. רגש אותי ברק השכינה עם ראשית הבוקר. 2. והעירני מתרדמתי, וסלק משוכותי (שמחותי). 3. והשגנו כבוד ורננה עם שאר (העמים) היושבים לבטח. 4. סרו ממני דאגותי. 5. עם מחשבותי וסוד רעיוני. 6. וברוך מי שמסב עמי. 7. שלימודו שעשועים. 8. זך המחשבה, האזן נא לדברי שירתי, ואז ייטב לך. 9. ושב עמי, ואל תהיה נחפו, והיה זריז וזהיר. 10. כל מי שדעתו שלמה (ימצא) אצלנו תענוגות. 11. נושא ונותן עמי בדברי תורה. 12. ואנו שוכחים מצוקת כל דאגה. 13. מעדנים אנו כח החומר. 14. בשלווה וברחב הדעת. 15. בני יעקב נבחרו מכל העמים. 16. ובדרך התורה הם מונהגים, ובסודות החכמה. 17. והם מתמידים בלמוד התורה, אשר כתב להם משה. 18. הוריד להם שולחן. 19. ובים טבע את פרעה. 20. אשר כפר באלהים ובשליחו. 21. ואת חלותיו פזר.

שירה בערבית

מאת שלם שבזי

סימן: שלם בן יוסף

תשעה בתים. כאן מובאים הראשון, השני והרביעי.

מבנה הבית: 3 שורות ארוכות, 3 שורות תושיח, שורת סוגר אחת.

משקל: u - - - - u / - - - - u / - - - - u / - - - - u - המרנין.

עריכה ותרגום: שלום סרי.

תוכן: תהילה לאלוהים, שנתן לעמו בחירו את התורה, וכן שבח לחברת תלמידי חכמים.

אותם מוטיבים מושרים באלתור הן בשורות הארוכות הן בתושיח, גם במשקל משולש וגם בזוגי. בתווים מובאים כל הבית הראשון, במשקל משולש, ותחילת הבית השני, במשקל זוגי.

91. שְׁגַאנִי בְּאֵרֶק אֶלְקִבְלָה - SHAJANI BARIK ALKIBLA

♩ = 180-190

יחיד

בֹּא - ח - וּל - אַ עֵא - מְ לֵה - קְבֵ - אֵל רֵק - בֹּא נִי - גַּא - שֵׁ

מַעֲנָה

רֵא - ח - טְ נִי - נֵא - אֶפְ - וְ לֵה - גֶפְ - אֵל מִן נִי - בְּה - נְ - וְ

רֵא - ח - תְּ - אֶסְ מִן עֵא - מְ לֵה - חֶפְ - וְאֵל עֵז - אֵל נֵא - נֵל - וְ

תושיח

יחיד

נִי - צֵ סֵר - וְ רִי - כֵא - אֶפְ - בְּ נִי - עֵ מוּס - הֵ - אֵל לֵת - גְּ - תְ

מַעֲנָה

נִי - דְמְ - נֵא - זֵ מִן יֵא - חִי - וְ נִי - צֵ סֵר - וְ רִי - כֵא - אֶפְ - בְּ

זֵא - ח - מְ - כֵאל מֵה - עֵל - בְּ נִי - דְמְ - נֵא - זֵ מִן יֵא - חִי - וְ

ב

יחיד

רִיח - תְּ - תֶסְ מִי - צֵא - נְ מֵל - אֵ - אֵת קֵל - עֵ - אֵל טִיף - לְ

שרד מנאמי

שֵׁרֵד מְנַאמִי עוֹהֲגִי אֶלְחֹד
וְאִמְסָא שְׁמַאֲלִי עֲנֵהוּ מְעַהוּר
עֲקֻלִי רְוָא מִן צְכָרַת אֶלְצוּר
פִּי יוֹם טִלַע מוֹסָא אֵלָא אֶלְטוּר

5

וְאֶלְקוֹם גַּמְעָה חֲאֶצְרִין
מִן תִּלְךְ אֶלְאֶצוּאֵת נֶאֶצְרִין
אֶחְרַף לְהָא מִתְגוֹהֲרִין

בְּאֶלִּיל אֶסְהַר נֶאֶצְרִי
דְּאֶר אֶלְחֵיֵאֵת מִתְנֶאֶצְרִי
חִין פֶּאֶץ פִּיה אֶלְאֶנְהֶאֶרִי
תֵּם כְּאֵן רוּחֵי חֲאִירִי

מִן נוֹר אֶלְף בָּא גִים מְשֶׁהוּר
הִדָּא אֶלְגוּאֵב יָא וְדִּ מְדִכּוּר

שְׁפֶאֶף עֵאֲלִי בְּאֶהֲרִי
בְּאֶלְזוּהַר אֶלְמְסֵתֶאֶכְרִי

שׁוּרֵי חֲבַצְלַת שְׁרוּנִים 10
בְּזִכּוֹת שְׁנֵי לִוְחֹת אֲבָנִים
תִּרְאִי לְהוֹד פָּנִים בְּפָנִים
תְּשִׁתִּי לְכּוֹס יֵשַׁע בְּעֶטוּר

חֲלֻקָּה בְּעֶדֶן תִּנְחַלִּי
הֵיבֵל מְלָכִים תַּעֲלִי
מִשֶּׁה סְגֻלַת מְקַהֲלִי
עִם אִישׁ יְהוּדָה הָאֶרִי

אֶמְרֵי יָדִיד נְפֹשֵׁי שְׁמַח
בְּאַרְבַּע דְּגֻלִּינוּ צְמַח
וּלְבַשׁ לְאוֹתִיּוֹת רַמַח

15

סוּד אֶרְבַּעִין וּתְרִין בְּבִירוּר
וּתְרִין וְשִׁבְעִין אוֹת בְּזִיהוּר

הִם וְחַמְשִׁים סוּפְרִי
חֶסֶד רְצוֹן אֵל זוּהֲרִי

זְכְרֵי אֵימָה הָאֶהוּבָה
מָה לָךְ אֵימַתִּי עֲלוּבָה 20
עוּרֵי בְּחֵן בְּעֵלִי תְשׁוּבָה
נְעֻלָה לְהַר צִיּוֹן וְנִשְׁיֵר

דְּגֻלִּי אֲשֶׁר נִתְפָּרְדּוּ
הוֹמָה וְשִׁבְטֵי נְדָדוּ
בְּנוֹת עֲלֵי שׁוּר צְעָדוּ
קֶרְבַּן וְתַמִּיד שְׁחָרִי

נִשְׁמַע לוֹיִים נוֹגְנִים
עוֹנִים בְּשִׁיר וּמְנַגְנִים
סְמוּךְ לְקֶרְבַּן כְּהֹנִים

25

92. שָׂרָד מְנַאמִי - SHARAD MANAMI

♩ = 180

אלחור גי עוק מי נא מ רד ש

לי ח תג דו ע ב קד חל גים רו ש לת א ב ח רי שו

מח א נו לי ג ד בע אך ב מח ש שי נפ דיד ג רי אמ

